

From: Toven Margrethe
Sent: 15. oktober 2013 11:06
To: 'bohaukel@online.no'
Cc: Verpe Hege Marie Jonassen; Helland Linda K. B.; Kristiansen Jostein
Subject: Tokke jeger og Fisk og Bandak Fiskelag

Vi viser til Deres henvendelse til Statkraft no foretatt pr. epost 29.06.2013, hvor det bes om en redegjørelse for praksis og tolkning av punkt 3. i manøvreringsreglementet for Tokke- og Vinje fastsatt ved Kgl. Res av 4. juli 1958.

Vi beklager vi at det har tatt noe tid før vi har fått besvart henvendelsen.

Pkt 3. i manøvreringsreglementet i konsesjonen fra 1958 har følgende ordlyd:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdraget nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lavvassføring forminskes til skade for andres rettigheter. Totak skal i alle år være fylt til ca~ kote 686 pr. 1. juli. Forøvrig kan vannslipningen foregå etter behovet i statens kraftverker i vassdraget.»

I praksis betyr dette følgende:

- Manøvrering av kraftanleggene praktiseres slik at regulanten ikke forårsaker økte flommer i vassdraget. Dvs regulanten skal aktivt bruke regulering- og manøvreringsmulighetene til å unngå økte flommer i vassdraget.

- I henhold til manøvreringsreglementet kan Statkraft manøvrere etter egne behov, unntatt der dette er til skade for andres rettigheter i vassdraget. Med andres rettigheter menes i denne sammenheng rettigheter i vassdraget som eksisterte på konsesjonstidspunktet. Tokke – Vinje vassdraget er ett gjennomregulert vassdrag og det er knyttet betydelige interesser til vannbruken videre nedover i vassdraget, som båttrafikk, tømmerfløtning(tidligere) og regulanter nedstrøms. På konsesjonstidspunktet var det viktig at disse interessene ikke måtte vike eller ble skadelidende som følge av reguleringen.

I Tokke-Vinje vassdraget foreligger det minstevannsføringskrav i Kjelaåi og Hyljelihyl. Utover dette er det ingen minstevannsførings pålegg pr. dags dato. Den måten vassdraget har vært regulert på har vært uomtvistet, og det foreligger en langvarig praksis for å regulere på den måten vi i dag gjør. Statkrafts regulering av vassdraget frem til i dag må derfor anses som fullt lovlig, og i henhold til gjeldende konsesjonsvilkår.

Vi vil også vise til at i ekspropriasjonstillatelsen fra 1956, er det ekspropriert rett til full tørrlegging av hovedelvene i Tokke og Vinje, og de elver og bekker som er omfattet av denne ekspropriasjonstillatelsen. I konsesjonen fra 1960 gis det også rett til full tørrlegging av alle elver og bekker som omfattes av tilleggsreguleringen. I de tidligere skjønnene oppstrøms Bandak, er fiskeinteressene gitt full erstatning for tørrlegging.

Når det gjelder reguleringen fremover, og eventuelle krav til reguleringen i fremtiden så vil det være naturlig at dette behandles i forbindelse med revisjonsprosessen.

Vi håper at dette gir tilstrekkelig svar på Deres henvendelse.

Med vennlig hilsen,
Margrethe Toven
Advokat

__ MOBIL +47 95 89 24 35
__ SENTRALBORD +47 24 06 70 00

Statkraft AS

Lilleakerveien 6, P.O. Box 200 Lilleaker, 0216 Oslo, Norway
www.statkraft.com

Bjørn Olav Haukeliseter, 28.11.2013

Vi tolker svar fra Statkrafts advokat slik: Regulanten mener at pkt. 3, 2. setning bare var gjeldende for andres rettigheter på konsesjonstidspunktet, og således ikke er gyldig i dag.

Vi synes det er en merkelig og snever tolkning av konsesjonsteksten i et gjeldende manøvreringsreglement. Statkrafts tolkning strider mot vår rettsoppfatning. Både setningen foran, og setningen etter, gjelder tydeligvis for konsesjonen i dag, men det inneklemt pålegget om lågvassføring skal altså ikke gjelde. Det var det jeg prøvde å uttrykke i møtet.

Når Statkraft hevder måten vassdraget er blitt regulert på er uomtvistet, betyr vel ikke det annet enn at ingen tidligere har reist spørsmål om manøvreringen. Det betyr ikke nødvendigvis at manøvreringen er riktig.

Ny kunnskap er kommet til. Vi mener at nåværende praksis, hvor lågvassføring utelates, er til direkte skade for rødlistearter i bekkekløft systemet og ikke minst for storørretens livsbetingelser. Høyst sannsynlig så eksisterte samme problemstilling, som vi reiser i dag, også på utbyggingstidspunktet. Kunnskapsgrunnlaget den gang var imidlertid ikke den samme som i dag, og naturinteressene var ikke like fremtredende som nå. Tokke Jeger & Fiskeforening representerer en allmenn interessegruppe.

Dessuten rakk aldri Sven Sømme, som var satt til å gjøre fiskeribiologiske undersøkelser for regulanten, å undersøke området nedstrøms Vinje. Sannheten er vel at det aldri tidligere er foretatt fiskeribiologiske undersøkelser i dette området. Sømme rakk bare å gjennomføre undersøkelser i Haukeli før han ba om å bli fritatt fra oppdraget på grunn av hjertelidelser, som han også døde av noen år senere.

At det vi mener er en tvilsom tolkning av et manøvreringsreglement, er gjennomført i åresvis, gjør den ikke automatisk mindre tvilsom. En feil blir ikke automatisk riktig om den gjentas mange ganger.

Oppkjøpet av fallrettigheter skjedde lenge før selve reguleringen. Det var vel ingen av de fattige bøndene, som lot seg overtale til å selge sine fallrettigheter, som på salgstidspunktet kunne ane at vannet skulle bli helt borte. Dessuten uttaler overskjønnet at regulanten må søke om tillatelse til full tørrlegging. Vi gjentar derfor:

Foreligger en slik søknad? Og ikke minst: Foreligger et svar fra bemyndiget organ, som gir regulanten rett til å unnlate lågvassføring og dermed tørrlegge Songa elv og Tokke elv nedenfor Hyllandshylen? Statkrafts advokat unnlater å svare på dette.

Ref. det vi påpeker i vårt innspill til vilkårsrevisjonsarbeidet gjengitt nedenfor. Legg spesielt merke til overskjønnets anmerkning.

«Fra fastsettelse av manøvreringsreglement for ytterligere statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget. Kgl.res.av 28. oktober 1960:

"I anledning av at det tidligere reglements bestemmelser i pkt. 3, om at lavvannføringen ikke må forminskes til skade for andres rettigheter, er sløffet i det foreliggende utkast, skal departementet bemerke: Det foretas overføring fra alle de vatn som kommer inn under den ytterlige regulering, og den fulle nytte av overføringene kan vanskelig oppnås hvis man skal la lågvassføringen gå i det tidligere elveleie. Som hovedstyret nevner er det vanlig at en overføringstillatelse gir adgang til også å ta lågvassføringen med."

I gamle rettsdokumenter fra utbyggingen finner vi en mulig forklaring på hva som skjedde. Vi vil i denne sammenheng referere fra overskjønnets omtaler av lavvannsføring i Tokkeåi. En må ha i tankene at retten behandler erstatningsspørsmål. Retten omtaler hel tørrlegging/lågvassføring flere ganger, da dette hadde betydning for erstatningsfastsettelsen.

"Saksøkeren har gjort gjeldene at ekspropriasjonstillatelsen av 1956 fortsatt står ved makt og er den eldste hjemmel, og at ekspropriasjon derfor kunne ha skjedd på vassdragslovens og ekspropriasjonstillatelsens betingelser. Men Vassdragsvesnet har villet imøtekomme de saksøkte så langt det har vært mulig, og har derfor samtykket i at skjønnnet baseres på regulerings- overføringstillatelsen av 17. juni 1960 så langt denne rekker, men for de elver og elvestrekninger som ikke omfattes av denne tillatelse, må skjønnnet baseres på ekspropriasjonstillatelsen av 1956 da denne er den eneste tillatelsen som gir adgang til hel tørrlegging av disse elver og elvestrekninger. At inntaket av sidebekkene til Songa elv søker sin hjemmel i tillatelsen av 17. juni 1960 og at departementet har bestemt at denne tillatelse også skal gjelde for inntaket av Hugebekken, Raudåi og Viermyrbekken, er uten betydning i denne forbindelse da Vassdragsvesnet ikke herigjennom får noen rett til tørrlegging av Songa og Tokke nedenfor Hyllandshylen.

Vassdragsvesnet ønsket å komme saksøkte i møte og innrømmer erstatning etter nyere lov som faller gunstigere ut for saksøkte. Men, dette gjelder erstatning og ikke selve manøvreringsreglementet som fremdeles er gitt etter vassdragslovens bestemmelser. Regulerings og overføringstillatelsen 17. juni 1960 gir ikke hjemmel for tørrlegging av Tokkeåi. Utdrag fra overskjønnnet:

"Som det går frem av det siterte prosesskrift av 8. februar 1961 fra saksøkeren, har Vassdragsvesnet i alle tilfelle hvor overførings- og reguleringsbestemmelsene av 17. juni 1960 hjemler adgang til full tørrlegging av vedkommende elvestrekning i samsvar med stortingskomiteens intensjoner samtykket i at skjønnnet baseres på disse bestemmelser. Vassdragsvesnet har bare krevet skjønnnet fremmet etter ekspropriasjonstillatelsen av 1956 for de elver og elvestrekninger hvor det etter Vassdragsvesnet oppfatning er nødvendig å søke denne tillatelse for å oppnå adgang til hel tørrlegging av elvene. Retten antar at Vassdragsvesnet må gis medhold i at regulerings og overføringstillatelsen av 17. juni 1960 ikke hjemler adgang til tørrlegging av bl. a. Songa elv og Tokke elv nedenfor Hyllandshylen. For disse elver antas hjemmelen for hel tørrlegging å måtte søkes i ekspropriasjonstillatelsen av 13. januar 1956. Reguleringsbestemmelsene av 17. juni 1960 inneholder riktignok ikke noe påbud om slipping av lågvassføringen, men disse bestemmelser kan etter rettens oppfatning ikke uten uttrykkelig bestemmelse i motsatt retning antas å få anvendelse på andre elvestrekninger enn de som omfattes av bestemmelsene. At det med hjemmel i regulerings og overføringsbestemmelsene av 17. juni 1960 inntas noen side bekker til Songa og at departementet har bestemt at disse bestemmelser skal gjøres gjeldene for inntaket av Haugebekken, Raudåi og Viermyrbekken, kan ikke ses å få noen betydning i denne forbindelse, idet Vassdragsvesnet ikke dermed kan antas også å ha fått adgang til hel tørrlegging av hovedelvene Songa og Tokke da vassføringen i de bekker som tas inn på driftstunnelen er helt bagatellmessig i forhold til vassføringen i hovedelvene. Dels hjemler disse bestemmelser en utvidelse av tidligere reguleringer og dels fastsetter de nye reguleringer som får innflytelse på vassføringen i nedenforliggende vassdrag, selv om Vassdragsvesnet ikke dermed kan antas å være blitt fritatt for å slippe lågvassføringen nedenfor Hyllandshylen og Vinjevatn."

Retten presiserer: For disse elver antas hjemmelen for hel tørrlegging å måtte søkes i ekspropriasjonstillatelsen av 13. januar 1956. Ut fra dette forstår vi at Vassdragsvesnet må søke om tillatelse til fullstendig tørrlegging av Songa elv og Tokke elv nedenfor Hyllandshylen. «